

Guía didáctica de la película

ENTRE MONTAÑAS

(UNAI CANELA, 2022)

PRODUCIDA POR JOSÉ MARÍA MORALES GUIÓN Y FOTOGRAFÍA DE UNAI CANELA Y ANDONI CANELA EDICIÓN DE UNAI CANELA Y JULIO MAZARICO
MÚSICA DE IVÁN CARAMÉS Y UNAI CANELA ETALONAJE DE ROGER LLEIXÀ MEZCLA DE SONIDO DE RUBÉN CARREGAL

ÍNDEX

3	Introducció	13	a) La llibertat	30	- Cotxa fumada
4	Sinopsi	15	b) Viure el moment	31	- Cabirol
5	Fitxa tècnica	16	c) En la pell d'una persona jove	32	- Gralla becvermella
6	Biografia d'Unai Canela	18	d) Fins on em portin els peus	33	- Gat salvatge
7	Una pel·lícula ideal per a educació secundària	20	2. Natura i medi ambient	34	- Porc senglar
9	Correspondència amb el currículum de l'ESO	21	a) Els Pirineus	35	- Marmota
10	El contingut de la guia didàctica	25	b) Animals de la pel·lícula <i>Entre montañas</i>	36	- Granota roja
11	Blocs temàtics per treballar a l'aula	26	- Àguila daurada	37	- Isard
12	1. Desenvolupament personal	27	- Roquerol	38	- Salamandra
		28	- Calimorfa	39	- Guineu
		29	- Cérvol		

INTRODUCCIÓ

● REC

-3...2...1...0...1...2...3+

INTRODUCCIÓ > SINOPSI

A

A causa de la covid, un adolescent viu confinat amb la seva família en un poble dels Pirineus. Mentre dura la pandèmia, l'Unai passeja per les muntanyes a prop de casa, descobreix els animals que hi viuen i observa la força dels elements en estat pur. Durant més d'un any, viu amb intensitat el pas de les estacions i l'emoció de sentir-se connectat amb la natura més propera i, sovint, més ignorada.

INTRODUCCIÓ > FITXA TÈCNICA

Produïda per Wanda Films

DURADA: 70 minutos

ANY DE PRODUCCIÓ: 2022

PRODUCCIÓ: José María Morales

DIRECCIÓ: Unai Canela

FOTOGRAFIA: Unai Canela
y Andoni Canela

EDICIÓ: Unai Canela y Julio Mazarico

MÚSICA: Iván Caramés y Unai Canela

ETALONATGE: Roger Lleixà

FORMAT: 1:85 / Res: 4k

SOW: 5.1

INTRODUCCIÓ > BIOGRAFIA D'UNAI CANELA

U

Unai Canela Margarit (Barcelona, 2004), estudiant d'antropologia a la URV (Universitat Rovira i Virgili), és un jove realitzador i divulgador de temes mediamientals. Ha participat en documentals, pel·lícules i publicacions com a narrador, protagonista, il·lustrador, càmera, fotògraf i músic. Els seus treballs més destacats són: *Entre montañas* (Wanda Films, 2022), *Panteras* (Wanda Films, 2021), la sèrie *Espíritu Salvaje* (Mediaset, 2017) i *El viatge de l'Unai* (OHM Productions i Televisió de Catalunya, 2016).

INTRODUCCIÓ > UNA PEL·LÍCULA IDEAL PER A EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

E

Entre montañas és una pel·lícula amb **múltiples valors**.

En primer lloc, es tracta de l'òpera prima d'un jove que realitza **les primeres passes en el món adult**, tant des del punt de vista professional com vital. *Entre montañas* és el primer llargmetratge d'**Unai Canela** (2004), que, de petit, va ser protagonista i narrador en els treballs del seu pare, el fotògraf de natura i realitzador de documentals Andoni Canela (vegeu *El viatge de l'Unai*, 2016). Més tard, l'Unai també va de fer de càmera, fotògraf, editor i músic en projectes paterns (vegeu *Panteras*, 2021). Però l'arribada de la joventut, que coincideix de ple amb la pandèmia del coronavirus, es converteix en el moment ideal per començar a caminar sol.

Tenint en compte els seus antecedents, no és estrany que **l'Unai decideixi parlar també de natura: de la importància de la flora i la fauna que ens envolta, així com de la d'altres elements naturals, i de la**

necessitat de preservar-los. Però el seu moment vital, amb les inquietuds pròpies d'aquesta etapa, fa que s'aproximi a l'entorn natural d'una manera peculiar. En aquesta aproximació, **ell intenta respondre algunes de les preguntes bàsiques que apareixen a la vida de gairebé tots els adolescents i joves, independentment de l'època i l'entorn que els hagi tocat viure**: què és la llibertat, com ens condicionen o limiten les nostres pors, quina importància té la meua veu com a jove, fins on puc arribar per mi mateix, què m'espera en el futur...

No obstant això, tot plegat succeeix en un moment molt especial: **en plena crisi del coronavirus**. Una pandèmia que planteja incògnites mai vistes i que qüestiona veritats que fins aquell moment ens semblaven absolutes. La covid ens fa percebre la vulnerabilitat de l'ésser humà com a espècie, valorar el paper de la sempre oblidada natura i qüestionar-nos el futur, sobretot el de les generacions més joves.

I tot això té un impacte directe en el primer documental de l'Unai. Les circumstàncies generals i les seves en particular, veure's confinat amb la família en el petit poble del Pirineu català on va créixer, el porten a triar una temàtica concreta per al seu primer treball: **es dedica a redescobrir l'entorn més immediat**, recuperant una premissa familiar que diu que, a vegades, la natura més propera és la més oblidada i que, en canvi, coneixent el que tenim a prop, estimant allò primer, aprenem a valorar la resta.

Uns principis fonamentals per desenvolupar un compromís amb la protecció de la natura i el medi ambient, que, en moments de crisi pandèmica i també climàtica, són una qüestió de supervivència per a la nostra espècie. Una qüestió que, al final de la pel·lícula, l'Unai reivindica a la seva manera, tot dient, entre altres coses, que hauríem d'adonar-nos que som part de la natura i que aquesta, «al cap i a la fi, és la nostra família».

En la seva pel·lícula, **l'Unai explora i reconnecta amb el paisatge de la infan-**

INTRODUCCIÓ > UNA PEL·LÍCULA IDEAL PER A EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

tesa en un moment del tot incert mundialment. Ell té entre setze i disset anys mentre filma la pel·lícula, i les preguntes i inquietuds pròpies de l'edat es multipliquen exponencialment. Una cosa que, sens dubte, passa a gran part dels adolescents i joves del món simultàniament.

Per aquesta raó, com ja succeïa abans amb les pel·lícules de la factoria Canela, ***Entre montañas* no és només un documental sobre natura i medi ambient**, sinó que també és una crida a l'espectador perquè intenti entendre i protegir allò que té més a prop. **A més a més, és una manifestació filosòfica que porta els joves a qüestionar-se sobre la pròpia adolescència**, per intentar construir respostes (o, com a mínim, un debat que desperti l'esperit crític) en un moment en què sembla que ningú en té.

L'avantatge és que tots els continguts i els valors d'*Entre Montañas* es plantegen des del punt de vista d'un jove. I no tan sols perquè el jove és el narrador, sinó perquè també és qui ha dissenyat els continguts i totes les parts del producte. És a dir, **la**

pel·lícula de l'Unai parla el llenguatge del jove espectador en totes les capes de la producció.

Això, sens dubte, **fa que la comunicació amb el jove espectador sigui més fàcil**: s'identifica ràpidament amb el protagonista i, encara que la seva realitat sigui molt diferent, connecta amb ell perquè parla d'inquietuds comunes i amb un llenguatge compartit.

Entre Montañas també ofereix **continguts específics que permeten connectar amb diferents assignatures incloses en el currículum de l'ESO**, tenint en compte les competències bàsiques que s'han d'adquirir durant aquesta etapa i posant l'accent en **eixos transversals com el desenvolupament sostenible i el medi ambient.**

Els continguts de la pel·lícula també poden ser una bona inspiració de treball per a batxillerat i altres cicles formatius.

INTRODUCCIÓ > CORRESPONDÈNCIA AMB EL CURRÍCULUM DE L'ESO

Correspondència amb el currículum de l'ESO:

Asignatures

- Biologia i Geologia
- Geografia i Història
- Llengua castellana i Literatura
- Primera llengua estrangera (anglès)
- Educació plàstica, visual i audiovisual
- Música
- Valors ètics

Competències bàsiques

- Comunicació lingüística
- Competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Competència digital
- Aprendre a aprendre
- Competències socials i cíviques
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- Consciència i expressions culturals

INTRODUCCIÓ > EL CONTINGUT DE LA GUIA DIDÀCTICA

A

questa guia inclou **dos blocs temàtics** que aborden els continguts de la pel·lícula des de **diverses perspectives**. En el primer bloc (*Desenvolupament personal*), es tracten temes que tenen a veure amb les preguntes i reflexions que fa l'Unai durant el documental, que ens interpellen com a individus i com a societat.

El segon bloc (*Natura i medi ambient*) se centra més en els continguts naturalístics del film: l'entorn natural i la fauna presents a *Entre montañas*.

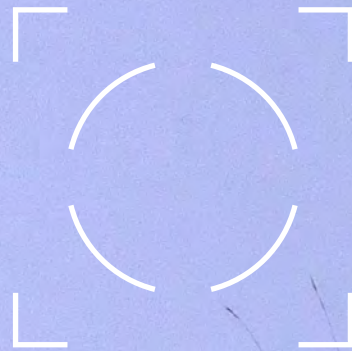
En cada bloc, **s'ofereixen pautes generals per plantejar els diferents temes a l'aula, i desenvolupar-los a través de preguntes que fomenten el debat i la investigació**. A més a més, **els dos blocs inclouen informació addicional** sobre contingut de la pel·lícula: declaracions de l'Unai, la lletra

d'algunes cançons (escrites i interpretades per ell), fitxes d'animals que apareixen al documental, etc.

Els diferents continguts de la pel·lícula poden desenvolupar-se dins de les assignatures relacionades o com a continguts generals per tractar en sessions de treball úniques després de la projecció de la pel·lícula. En aquest últim cas, es pot fer un repàs dels dos blocs i els diferents apartats que inclouen o endinsar-se únicament en els temes que més interessin.

El plantejament d'aquesta guia didàctica pot ser **un punt de partida per elaborar projectes d'una envergadura més gran**, destinats a aprofundir en temes com el coneixement dels hàbitats i les espècies properes al lloc on viuen els espectadors, la preservació del planeta i el medi ambient, i el creixement i el desenvolupament personal de l'alumnat.

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA

● REC

-3...2...1...0...1...2...3+

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA

1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

● REC

-3...2...1...0...1...2...3+

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

L'Unai, sens dubte, passa la pandèmia en un lloc privilegiat, que li permet **connectar amb la natura i també amb el seu jo interior**. Aquest moment d'incertesa mundial, que coincideix amb els seus últims anys d'adolescència (mentre passa de l'ESO al batxillerat), el porta a fer-se **preguntes que l'ésser humà s'ha plantejat des de sempre** i que prenen una especial rellevància en determinades etapes de la vida (com l'adolescència i la joventut, i en moments de crisi com el que la humanitat sencera viu en aquest instant). Sovint, l'Unai utilitza la natura com a metàfora d'aquestes inquietuds (una cosa molt pròpia del Romanticisme), però l'alumnat, independentment de l'entorn al qual pertany i el lloc on ha passat els anys de pandèmia, pot veure's identificat o qüestionat per alguns d'aquests plantejaments.

Així doncs, es tracta d'**obrir debat i reflexionar sobre algunes afirmacions existencials que fa l'Unai a la pel·lícula**, tot

convidant l'alumnat que l'hagi vist a formular les seves pròpies teories a partir d'un intercanvi d'opinions i d'una reflexió posterior.

A continuació, s'exposen **alguns dels temes que apareixen a *Entre montañas* i que poden ser l'inici del treball a l'aula**:

a) La llibertat

Punt de partida:

L'Unai parla del concepte de llibertat lligat a la natura. De fet, utilitza imatges i metàfores presents en el pensament i les arts de totes les èpoques i cultures.

El vol de l'ocell és un símbol de màxima llibertat (també les aus en general i les seves ales). Ell fa referència explícita a aquest fet en la seva narració i també dedica una cançó a l'àguila (*Fly like an eagle*), una au habitual en l'entorn per on es mou. Aquest rapinyaire, a més a més de la llibertat, representava la força per als egipcis, els asteques, els romans, els europeus medievals o els nadius del nord d'Amèrica. Per això, totes aquestes cultures la van relacionar sovint amb el poder

guerrer i la van incloure en representacions artístiques, estendards, banderes i escuts d'armes.

Cançó *Fly like an eagle*

Don't look at the time,
don't stare at the wall,
you'll have a fight between you and your
soul.

Set no barrier,
to the limits of your hope,
what's gonna be left the day that we are
gone?

Oh, fly like an eagle,
breathe like the wind,
don't you listen to people,
who don't know what you've seen.

Fly like an eagle,
and breathe like the wind,
don't listen to people
who don't know where you've been.
Hold on tight to those whom you love,
but raise your chin and look above,
'cause nature is critically in decline,
look at our mother, she's slowly dying.
Hold on tight to those whom you love,
but raise your chin and look above...

(min. 00:27:00)

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

Activitats amb l'alumnat:

Aquí, podem obrir **dues línies de debat: una centrada a recuperar una visió lligada al Romanticisme**, en el qual la natura representa les emocions, els estats d'ànim i els anhels humans (recordem alguns textos de Jacint Verdaguer, Bonaventura Carles Aribau, Rosalía de Castro, Concepción Arenal, Adolfo Gustavo Bécquer, Edgar Allan Poe, Lord Byron, Mary Shelley...). I **una altra dedicada a parlar del concepte llibertat des de diferents vessants i segons les creences i pensaments de l'alumnat participant en el debat**. Per exemple, es pot preguntar: l'Unai veu llibertat en els moviments de l'àguila, que vola a cor què vols per sobre les muntanyes; quin paralelisme hi trobem en la nostra vida com a humans? Quin és el missatge de la seva cançó? Com queda lligat a la natura? Què és per a nosaltres la llibertat? Quines altres metàfores per parlar de llibertat, vinculades o no a la natura, podem trobar? Quin significat tenen aquestes imatges o metàfores en el moment de la pandèmia?

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

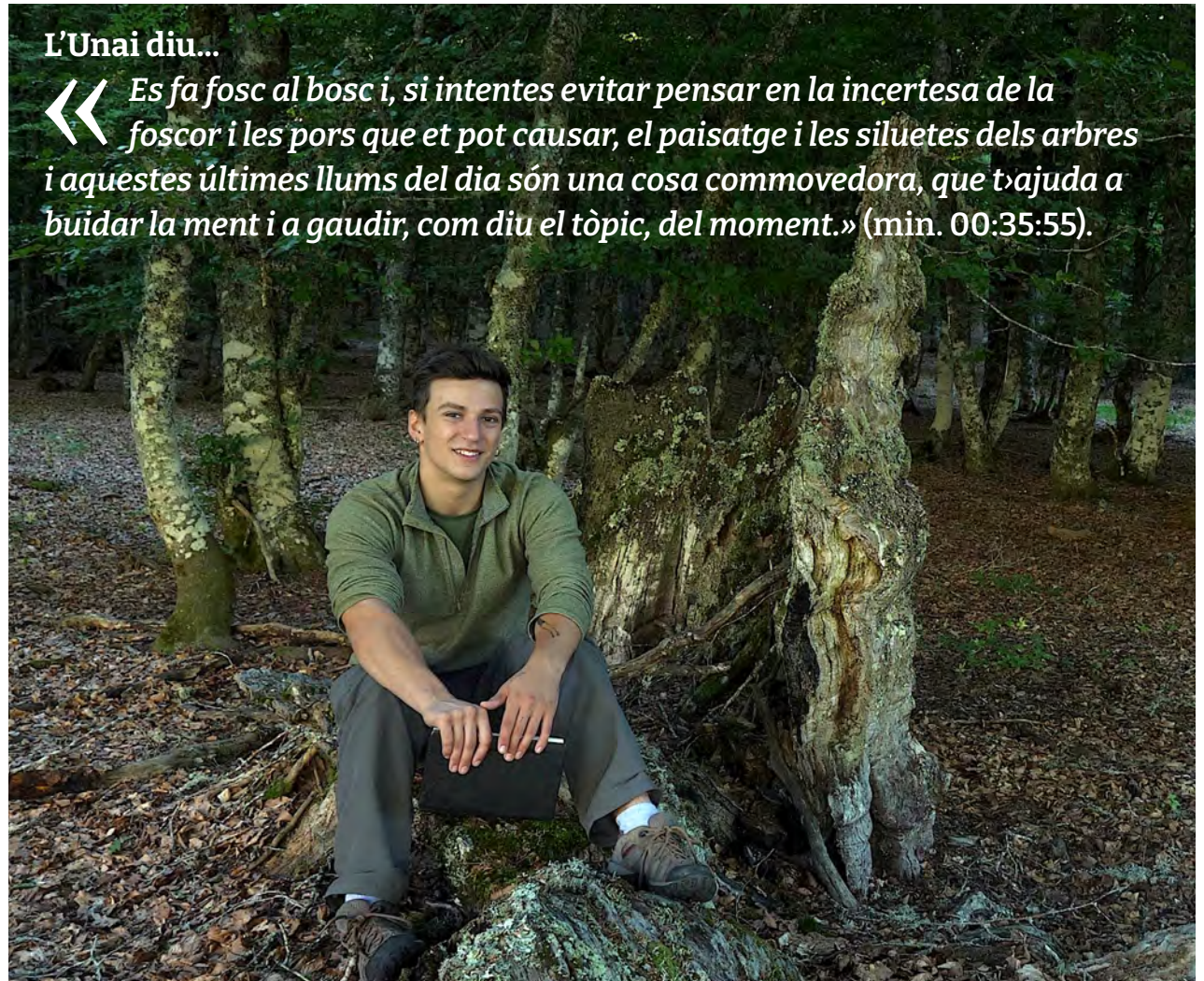
b) Viure el moment

Punt de partida:

El pas de les estacions, la presència de diferents fenòmens i elements naturals, a vegades, generen situacions que poden semblar inquietants. Això planteja l'Unai arran de l'arribada d'una violenta tempesta o de la foscor profunda de la nit. Una altra vegada, deixant a part els perills reals que pot incloure la natura, **aquestes circumstàncies es converteixen en una metàfora de les inquietuds o pors de l'ésser humà**. El jove Unai, entrenat des de la infantesa per poder moure's sol en el medi natural i saber afrontar els desafiaments que li planteja, fa **un exercici de connexió amb la natura**, amb l'instant que ella li ofereix, de **desconnexió de les pors anticipatòries**, que, sovint, no ens deixen gaudir del moment i ens fan patir (la base d'una angoixa i una ansietat que, més enllà del necessari, es converteix en un autèntic inconvenient). En aquest moment, que podríem anomenar de *mindfulness* (o **consciència plena**) és quan, segons el mateix Unai, pots començar a gaudir d'allò que el pai-

L'Unai diu...

«*Es fa fosc al bosc i, si intentes evitar pensar en la incertesa de la foscor i les pors que et pot causar, el paisatge i les siluetes dels arbres i aquestes últimes llums del dia són una cosa commovedora, que t'ajuda a buidar la ment i a gaudir, com diu el tòpic, del moment.*» (min. 00:35:55).

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

satge t'ofereix, d'allò que la vida et dona. És a dir, una vegada superada la por a la foscor nocturna i als sons desconeguts, es pot començar a gaudir de petits detalls com el centelleig de la lluna i les estrelles, el cant dels rapinyaires nocturns, etc. I tot de manera literal, però també figurada.

Activitats amb l'alumnat:

Una altra vegada des de la metàfora i, després, concretant-ho amb exemples reals de la vida dels joves participants en l'activitat, es pot parlar d'aquest plantejament que fa l'Unai a la pel·lícula: **com es viu la vida en el moment que ens concentrem en l'aquí i l'ara, tot superant reticències, prejudicis i pors infundades?** Podem recórrer a una idea esgrimida per Henry David Thoreau (naturalista, escriptor i filòsof del segle XIX) defensada per l'Unai, que parla de **la importància de saber veure-hi i no tan sols mirar**: «El que importa no és el que mires, sinó el que veus». Podem preguntar al nostre alumnat què significa per a ells aquesta idea.

Per exemple, podem aplicar-la a la narració cronològica de la pel·lícula que se-

gueix el pas de les estacions: què veiem en cada moment de l'any? A la natura i en el nostre entorn immediat. **Què veiem en cada moment de la vida?** Què hem vist durant la pandèmia (pot ser **una mirada retrospectiva sobre les pors personals i com a espècie que hem hagut de superar la pandèmia**)?

c) En la pell d'una persona jove

Punt de partida:

La nostra expressió “posar-se en la pell de l'altre” es refereix a posar-se en el lloc d'una altra persona; entendre la seva situació vital, circumstàncies, necessitats, inquietuds, etc. Té a veure amb **l'empatia**, que es basa precisament en això: en saber entendre l'altre, tot identificant-se amb ell. En anglès, es diu el mateix a través de l'expressió *in someone's shoes*. L'Unai inclou aquesta expressió en una de les cançons d'*Entre montañas, Got down*, que recorda com és trobar-se *in the young man shoes*, en les sabates o la pell d'un home jove.

És un concepte interessant, que ens convida a parlar de **la veu i el paper de la joventut al món**; la cançó de l'Unai sembla un reclam perquè els joves siguin escoltats, a través de les seves reclamacions, les manifestacions, l'art... Demana a l'espectador que es posi en les sabates d'una persona jove, les seves. Petició que podem extrapolar a la resta de joves, demanant a l'audiència adulta que els escoltin, intentant entendre les seves reclamacions i raons, i donant-los espai per poder accomplir-les.

I també sembla clar que **l'Unai reclama prestar atenció i protecció al món natural que ens envolta**, als animals que, com bé diu ell, durant la pandèmia han recuperat el seu territori natural. Un territori que nosaltres hauríem d'aprendre a compartir amb ells. En algunes de les seves declaracions, l'Unai ha dit que la seva intenció era traslladar el focus que habitualment posem en la fauna i els indrets exòtics a indrets més propers, que poden ser tan interessants com els altres i els quals, sovint, passen més desapercebuts. La península Ibèrica és el lloc amb més biodi-

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

versitat d'Europa i sembla que en som poc conscients: entenem que animals com els tigres de Bengala o els elefants necessiten protecció, però fem poc cas al llop ibèric, al linx ibèric o l'os bru.

L'Unai demana protecció per a aquestes espècies i per a altres menys vistoses, així com per als entorns naturals que tenim a prop de casa. **No és tan sols una qüestió de futur, sinó també de present:** un present en què moltes coses que donàvem per garantides, com la nostra continuïtat com a espècie, s'han arribat a posar en dubte. Desitja per a ell i la seva germana, a la qual veiem que passa el testimoni, un món millor i un planeta verd i segur per al dia de demà però també per ara mateix. Ho reclama com a jove que, quan sigui adult, haurà de bregar amb el canvi climàtic i un planeta devastat, però també com a jove que vol fer entendre als altres que les seves reclamacions són una necessitat d'èstricta actualitat. Per això, demana a qui l'escolti que es posi en la seva pell i que **comprengui la seva reclamació en aquest moment, quan encara no té veu en el sistema, però sí una opinió totalment formada per fer una reivindicació concreta.**

Cançó *Got down*

*Got down,
but got up again,
there ain't no sound
if there ain't no silence.
Thrive through the lucid dream,
that is life,
it ain't what it seems.
But in the young man's shoes,
like in the young man blues,
success is the road less traveled.
In today's world,
if you wanna be someone,
you gotta,
grind double.
If you got something in mind,
you will certainly find some,
well deserved trouble.
And in the young man's shoes,
born with the dues to pay,
for the past problems.
So keep your head down,
but your guard up.
Target the wealthy,
and make your own luck!
So keep your head down,
but your guard up.
Target the wealthy,
and make your own luck!*
(min. 00:43:00)

Activitats amb l'alumnat:

Podem traslladar les inquietuds de l'Unai a l'aula i veure si part de l'alumnat les comparteix, connectant amb moltes altres iniciatives (mediambientals o no) liderades per joves, com els *Fridays for future* de Greta Thunberg, la lluita per l'educació de les nenes al Pakistan de Malala Yousafzai o la defensa del control de les armes de foc als Estats Units de X González. Però també podem **obrir un debat sobre quines qüestions volen parlar i ser escoltats els joves presents a l'aula:** sobre quins temes desitgen que els adults que avui formen part de governs, institucions, empreses, etc. empatitzin amb ells i els donin suport en els canvis que reclamen? També aquí es pot analitzar la lletra de la cançó de l'Unai: què diu?

d) Fins on em portin els peus

Punt de partida:

Entre montañas està lligat al concepte de “viatge iniciàtic”. Es tracta **d'un periple que implica la transformació d'aquell qui el viu. Aquest creixement personal es produeix mitjançant una connexió sincera amb el món interior i exterior del protagonista,** que es mou per escenaris

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

canviants durant un període de temps concret fins a assolir el seu objectiu.

El final del viatge, l'arribada a la meta (que, en el cas de l'Unai, és el tancament d'un cicle natural marcat pel pas de les estacions), és un inici en si mateix: allò après durant el camí, allò que ha provocat el canvi, fa que el que ve a continuació sigui diferent, marcat per **una nova visió del món**. Sovint, com succeeix en el cas de l'Unai, el viatge iniciàtic coincideix amb **el pas d'una etapa de la vida a una altra**; aquí, coincideix amb el pas de l'adolescència a la joventut.

A *Entre montañas* **el viatge iniciàtic es realitza totalment a peu**, la qual cosa, en aquest cas, té un doble sentit: d'una banda, **enllaça amb la idea romàntica de la reconexió amb la natura**, que va empènyer exploradors, excursionistes i alpinistes a realitzar proeses d'aquesta manera, a peu, per entorns salvatges i també pel paisatge propi (com va fer Verdagner i, en un altre nivell, fa l'Unai en la seva pel·lícula). De l'altra, com diu l'Unai al final de la pel·lícula, avançar sempre a peu,

L'Unai diu...

« Caminar m'ha brindat l'oportunitat de visitar no només paisatges increïbles, sinó també de sentir que he arribat fins allà amb els meus propis peus.»
(min. 01:02:00).

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 1. DESENVOLUPAMENT PERSONAL

sol i fins on la seva inquietud i resistència el duguin **connecta amb la idea de fer les coses per si mateix i per a si mateix**. L'Unai avança sense el guiatge de ningú, mogut per les seves pròpies aspiracions i basant-se en els seus propis recursos. És un repte personal, que se sustenta en l'esforç i la superació, que l'omple i el satisfà.

Activitats amb l'alumnat:

La primera pregunta a partir d'aquestes reflexions pot ser: **quines ensenyances creu l'alumnat que ha obtingut l'Unai en el seu viatge iniciàtic?** Després, es pot **plantejar a l'alumnat parlar dels seus reptes personals**: quins són? Com se'ls plantegen? Amb quina finalitat? Amb quins recursos compten? Creuen que podran equiparar-se a un viatge iniciàtic?

Tenint en compte el contingut naturalista d'*Entre montañas*, també es pot **demanar als alumnes que reflexionin sobre la seva connexió amb la natura i de quines maneres imaginin que podrien reconectar-hi**: s'assemblen a les de l'Unai? Quines conseqüències creuen que tindria en la seva vida aquesta reconexió? I per als altres? I per al futur de la natura i el planeta?

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA

2. NATURA I MEDI AMBIENT

REC

-3...2...1...0...1...2...3+

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

Com dèiem, una de les intencions de l'Unai amb aquesta pel·lícula és **posar el focus en un medi natural proper i atractiu**, que mereix la nostra atenció i també la nostra protecció. Es tracta dels **Pirineus**, concretament del Pirineu català, on l'Unai reconeix haver tingut la sort d'haver-s'hi criat i d'haver pogut passar gran part dels anys de la pandèmia.

Sens dubte, l'aproximació a un entorn com aquest ens permet conèixer les característiques d'un dels hàbitats naturals de la península Ibèrica, que és especialment rica pel que fa a diversitat de paisatges, hàbitats, fauna i flora. Però la idea base de la pel·lícula és **aprendre a canviar la mirada respecte a l'entorn natural que tenim a prop, sigui quin sigui**. De la mateixa manera que l'Unai observa aquest racó pirinenc i la fauna que hi viu, nosaltres podem fer-ho a qualsevol altre lloc: vora el mar, al bosc mediterrani, a la ribera d'un riu, a les planes de secà o a les petites porcions de verd dels pobles i les ciutats.

Convidem a investigar sobre l'entorn immediat de l'alumnat o a aprofundir en allò que mostra la pel·lícula *Entre montañas*. **Crear un diari d'observació de les espècies que se'ns presenten**, amb intenció d'estudi (com una aproximació biològica) o com un simple exercici de connexió amb la natura, tal com es proposa al llibre *Volar*, de Thoreau (edició d'Antonio Casado da Rocha i José Ignacio Foronda. Pepitas de calabaza, 2016), una de les lectures de referència de l'Unai.

Activitats amb l'alumnat:

Com a punt de partida, oferim **informació sobre el territori i sobre alguns dels animals que apareixen a la pel·lícula**. A partir d'això, podem preguntar-nos: quines idees, quins prejudicis i quins coneixements reals tenim sobre aquests éssers vius? Què ens transmeten? Quin paper desenvolupen en l'ecosistema on viuen? I en altres indrets (potser el nostre)? Com és la seva relació amb l'ésser humà? I la seva situació actual i futura?

Aquest contingut també ens pot servir com a **model per investigar el nostre**

propi entorn i els animals o com a **informació base susceptible de ser ampliada**.

a) Els Pirineus

La serralada pirinenca és **una frontera natural entre la península Ibèrica i França**. Es tracta d'una cadena muntanyosa que va des del golf de Biscaia, al País Basc, fins al cap de Creus, a Catalunya, amb un recorregut de fins a **430 quilòmetres de llarg**, del mar Cantàbric al Mediterrani. La part més ampla dels Pirineus, de nord a sud, arriba fins als 150 km. El vessant sud dels Pirineus està repartit entre el País Basc, Navarra, Aragó i Catalunya. Andorra es troba totalment dins d'aquestes muntanyes. La serralada inclou pics que superen els tres mil metres, amb l'Aneto (al Pirineu aragonès) com a cim més alt amb **3.404 m d'altitud**. Es considera que els Pirineus es van formar entre **85 i 24 milions d'anys enrere**, a la mateixa època que van sorgir els Alps, l'Atlas o l'Himàlaia (durant l'orogènia alpina). Principalment, estan compostos per **materials calcaris, pissarres i granits**.

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

En les diferents altures que presenta aquesta cadena muntanyosa, es troben diversos estrats de vegetació amb influència del bosc atlàntic o mediterrani segons la latitud (est o oest). Així, en termes generals i depenent també de l'orientació (solana o obaga), s'hi poden trobar castanyers, avellaners, alzines i roures en els nivells més baixos, faigs i pins rojos en nivells mitjans, avets i pins negres en els nivells subalpins, i prats alpins a prop dels cims. Els Pirineus meridionals acullen el naixement de **diferents cursos fluvials**: el del Bidasoa, que desemboca al Cantàbric; el de l'Aragó, del Cinca o del Segre, que ho fan a l'Ebre; o el del Llobregat, el Ter o el Fluvià, que van a parar al Mediterrani. També hi ha els **llacs d'origen glacial**, situats en circs que recorden les glaceres que antany hi va haver i que ara només es troben en altituds màximes a la part central de la serralada, en territori aragonès. Aquestes glaceres estan desapareixent a causa del canvi climàtic. El gel de l'era glacial també va esculpir en alguns llocs impressionants valls i congostos.

Els Pirineus tenen un **clima** típic de muntanya, fred a l'hivern i amb abundants precipitacions (de nivells variables segons la latitud; per exemple, plou menys al Pirineu oriental).

Als Pirineus hi ha una **fauna** diversa: s'hi troben grans mamífers, com el reintroduït os bru, algun llop solitari procedent dels Alps italians, i ungulats, com l'isard, el cérvol i el cabirol. Petits carnívors, com la fagina, l'ermini, la marta, la geneta, el gat salvatge o el teixó. Omnívors, com la guineu o el porc senglar, i grans rosegadors, com la marmota. Hi destaquen les aus rapinyaires, com l'àguila daurada, el trencalòs, el voltor comú, l'aufrany, el falcó pelegrí o el xoriguer comú. I aus tan emblemàtiques com el gall fer, a prop de l'extinció, i la perdiu blanca. També hi ha amfibis, com la granota roja o el tritó pirinenc, i rèptils, com l'escurçó. Entre els insectes, destaca la gran varietat de papallones.

Al vessant sud dels Pirineus, hi ha dos **parcs** nacionals: Aigüestortes-Estany de Sant Maurici i Ordesa-Monte Perdido.

També hi ha alguns parcs naturals com: Posets-Maladeta, Alt Pirineu, Cadí-Moixeró i Capçaleres del Ter i el Freser.

La **presència humana** als Pirineus està documentada des de la prehistòria, fa més de deu mil anys. Aquesta serralada ha estat lloc de pas de moltes civilitzacions, que anaven o venien d'Europa: els romans, les tropes cartagineses d'Anníbal (que es diu que els va travessar amb elefants), els musulmans o els francs (procedents de la banda nord amb la intenció de crear la Marca Hispànica per protegir-se precisament de l'avançada d'al-Àndalus). Amb la formació de nous comtats i regnes durant l'època medieval, als Pirineus van sorgir infinitat de construccions **d'estil romànic**, que s'han convertit en un altre tret d'identitat d'aquestes muntanyes. Entre les **tradicions** presents a tota la serralada, destaquen algunes d'origen pagà, com, per exemple, les que tenen relació amb el foc.

L'activitat humana s'ha centrat principalment en la **ramaderia**: vaques, cavalls, ovelles, cabres... Una activitat que ha ge-

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

nerat conflictes amb els grans depredadors de la zona: el llop va acabar sent exterminat del territori i el mateix li va passar a l'os.

L'**agricultura**, a la major part de la serralada, tradicionalment s'ha reduït a un **conreu de subsistència** (sobretot en llocs d'altura) o destinada a alimentar al bestiar durant l'hivern.

En èpoques de crisi, els Pirineus han estat zona de **contraban** de béns a causa de la proximitat amb França i Andorra. Els Pirineus també han jugat un paper important en períodes de **guerra**, com en la Guerra Civil Espanyola, quan milers de persones es van exiliar a França a través d'aquestes muntanyes.

Durant el segle xx, **el turisme o les activitats esportives** com l'excursionisme o l'esquí es van convertir en una nova font d'ingressos per a les zones pirinenques. Actualment, els Pirineus, com altres zones rurals o de muntanya, pateixen una extrema **despoblació** i estan afectats per les conseqüències del **canvi climàtic**.

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

ANIMALS DE LA PEL·LÍCULA

ENTRE MONTAÑAS

● REC

-3...2...1...0...1...2...3+

ÀGUILA DAURADA

(Aquila chrysaetos)

És l'àguila més gran de la península Ibèrica i una de les aus rapinyaires ibèriques més grans (després dels voltors, exceptuant l'aufrany). Mesura entre 180 cm i 230 cm d'envergadura (longitud de punta a punta de les ales obertes) i té un aspecte majestuós, amb el **plomatge marró fosc** quan és adulta. Té alguns reflexos daurats a les plomes del cap, el coll, les ales i les polaines, que són l'origen del seu nom en català (en castellà, es coneix com a àguila imperial). Els exemplars joves tenen algunes plomes blanquinoses a les ales i la cua.

Viu en llocs muntanyosos i oberts; li agrada volar sobre els penyals i així poder localitzar els seus objectius

de caça: tota mena de mamífers, rèptils, altres aus... Es considera un rapinyaire **rupícola**, perquè construeix el niu entre les roques de penya-segats i barrancs. Pot tenir diversos nius alhora en un territori al qual se sol mantenir fidel. Els va alternant entre posta i posta. Les parelles acostumen a ser estables.

Es considera una **espècie gairebé amenaçada** a la península Ibèrica.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/en/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/aguila_real_tcm38-99938.pdf

<https://seo.org/ave/aguila-real/>

<http://www.vertebradosibericos.org/aves/aquchr.html>

ROQUEROL

(*Ptyonoprogne rupestris*)

Ocell de mida petita (amb una envergadura al voltant dels 30 cm). És una espècie d'**oreneta**, que es pot trobar tot l'any a la península Ibèrica. És habitual a les zones muntanyoses i rocoses del sud d'Europa. En castellà rep el nom d'*avión roquero*.

Té un plomatge de **color grisenc**, més clar a la gargamella, el pit i la part inferior del cos. Unes petites franges de color blanc apareixen a la cua quan vola. La cua, a diferència d'altres orenetes, és curta i retallada.

Fa el niu en **penyals**; a vegades, en construccions fetes per l'ésser humà. S'alimenta d'insectes.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/Ptyonoprogne_rupestris_tcm30-200857.pdf

<https://seo.org/ave/avion-roquero/>

CALIMORFA

(*Euplagia quadripunctaria*)

En castellà i en altres idiomes s'anomena *calimorfa* o papallona tigre (aquest últim nom també s'usa per a una altra espècie). Mesura aproximadament 0,5 cm d'envergadura (de punta a punta de les ales oberetes). Es troba a tota la península Ibèrica en diferents tipus d'hàbitat, tot i que prefereix el camp obert, les zones muntanyoses i amb certa humitat.

Es pot veure **entre juliol i setembre**, normalment en moments crepusculars. Es distingeix per la seva **forma triangular** quan té les ales tancades o semitancades; silueta típica de les **arnes**, el grup al

qual pertany. L'**anvers** de les ales anteriors té **ratlles blanques i negres**, amb uns punts en els extrems interiors que semblen petits ulls quan està replegada. L'anvers de les ales posteriors és d'un color **taronja cridaner** amb quatre taques negres. El revers és de color taronja pàl·lid. Aquests colors llampants serveixen per indicar als seus possibles depredadors que és tòxica.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/espacios-protgidos/callimorpha_quadripunctaria_tcm30-196930.pdf

CÉRVOL

(*Cervus elaphus*)

El cérvol és l'**herbívor salvatge de mida més gran** de la península Ibèrica. De llarg, pot mesurar des d'un metre i mig fins a més de dos metres (el mascle sempre és més gran que la femella). Tot i que el pes pot oscil·lar entre els 50 kg i els 160 kg, hi ha exemplars mascle que arriben als 200 kg. Només els mascles tenen banyes, que presenten una forma molt característica: amb ramificacions amples i diverses puntes. Als cérvols els cauen les banyes durant la primavera (procés que rep el nom de **muda**) i els tornen a sortir cobertes d'una capa vellutada, que perden després d'unes setmanes. El banyam arriba al seu màxim esplendor durant la tardor, en el moment de l'aparellament. A mesura que el cérvol es fa gran, el banyam també creix i presenta més puntes.

Els cérvols mascle competeixen per aparellar-se amb espectaculars lluites en les quals intervenen les banyes (un banyam més gran indica una major potència). També utilitzen sons bramuls per atraure les femelles en un episodi conegut com a **brama**.

A la primavera, les femelles pareixen els **cervatells** (un per gestació). Les cries tenen un pelatge clar, tirant a ocre, amb unes taques blanques al dors. A causa de *Bambi*, la pel·lícula infantil de Disney, molta gent els anomena *bambis*. Els adults tenen una coloració ocre vermelloso, més marronosa o grisenc a durant els mesos d'hivern. Per sota, al pit i a la part del darrere tenen el pelatge més blanquinós, i un escut anal també blanc que recorre tot l'interior de les natges.

Les femelles es mouen en **grup** (amb relació de parentesc). Els mascles joves, que deixen la mare entre els dos i els tres anys, també poden unir-se en grups. Els mascles adults, exceptuant l'època d'aparellament (en la qual es diu que lluiten

per formar el seu propi harem), solen ser solitaris. El cérvol té costums principalment crepusculars.

En alguns moments, les poblacions de cérvol han anat minvant. Però el seu **interès cinegètic** ha portat a reintroduir-lo en alguns llocs. El seu únic depredador natural és el llop.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_cervus_elaphus_tcm30-99791.pdf

<https://www.faunaiberica.org/?page=ciervo>

COTXA FUMADA

(*Phoenicurus ochruros*)

És una au d'àmplia presència a la **meitat nord de la península Ibèrica** (i al sud i al nord d'Europa). Li agrada viure en zones obertes, de tipus muntanyós i amb penyals, i també a la costa. De fet, aprofita alguns forats en penyes i construccions per fer el niu.

De mida petita, mesura poc més d'un pam d'envergadura; és a dir, d'un extrem a un altre de les ales obertes. El seu nom en castellà, *colirrojo tizón*, ve de la seva coloració característica: una **cua ataronjada**, especialment vistosa en el cas del mascle. La resta del plomatge és **gris cendra** (d'aquí, el *tizón* o el *fumada*), més fosc durant els mesos de bonança. Té una mica de blanc a les ales i en algunes plomes disperses. Les femelles i els exemplars joves són més marronosos.

La seva **dieta està basada en tota classe d'insectes i elements vegetals** com llavors i baies.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/Phoenicurus_ochruros_tcm30-200847.pdf
<https://seo.org/ave/colirrojo-tizon/>

CABIROL

(*Capreolus capreolus*)

És el cèrvid més petit de la península Ibèrica i també d'Europa. En castellà, rep el nom de *corzo*. Sol superar el metre de longitud i pesa al voltant de 25 kg. També té un pelatge tirant a ocre vermellós, com altres dels seus parents, durant els mesos de bonança. A l'hivern, és més fosc i grisenc. Posseeix una característica **taca blanca** a la zona de la cua (que és mínima), més ampla i curta que l'escut anal dels seus parents (la taca de la femella és més gran). Té uns ulls i unes orelles grans i unes taques negres al musell que semblen bigotis. El mascle té unes **banyes petites**, ramificades en tres puntes.

Li agrada viure al **bosc**, on s'alimenta de brots tendres i herba. Principalment es mou de nit i emet un bramul que sembla un **lladruc** quan se sent amenaçat. Les cries tenen el pèl clar amb unes taques blanques a la part superior que les poden fer confondre amb cervatells.

Más información:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_capreolus_capreolus_tcm30-99790.pdf

<https://www.faunaiberica.org/corzo>

GRALLA BECVERMELLA

(Pyrrhocorax pyrrhocorax)

El seu aspecte és similar al d'un corb (pertany a la mateixa família), tot i que és més petita: pot arribar als 80 cm d'envergadura, mentre que un corb pot apropar-se al metre i mig. Té el **plomatge totalment negre i el bec vermell** (a diferència de la **gralla de bec groc**, que és molt semblant, però més petita i amb el bec més curt i de color groc). En castellà, rep el nom de *chova piquirroja* i la gralla de bec groc es diu *chova piquigualda*.

Viu en zones de muntanya a diversos llocs de la península Ibèrica (sobretot a la franja nord i a la meitat est) i també en penya-segats de la costa. Construeix

el **niu en els penyals** i manté una parella estable al llarg de tota la vida. En una mateixa paret, es poden concentrar un gran nombre de gralles tot formant una **colònia**. És espectacular veure-les volar juntes, planant i fent acrobàcies en espais oberts, i emetre **gralls sonors i aguts**. Principalment s'alimenta d'insectes.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/Pyrrhocorax_pyrrhocorax_tcm30-200859.pdf

<https://seo.org/ave/chova-piquirroja/>

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

GAT SALVATGE

(*Felis silvestris*)

També conegut com a gat fer i, en castellà, com a *gato montés*. S'assembla molt a un **gat domèstic tigrat**, de **color gris**. Però el gat salvatge sol ser més gran i robust: mesura entre 50 cm i 70 cm de llarg (sense comptar la cua) i pot pesar entre uns 3 kg i 7 kg (el mascle és més gran). La **cua** (d'entre 25 cm i 35 cm) és la seva característica distintiva: ampla i de pelatge espès, amb anelles fosques i un final arrodonit de color negre.

És una **espècie solitària**, que es mou pels boscos en horaris més aviat crepusculars i també nocturns. Caça petits rosegadors, aus i conills.

Tot i que s'estima que n'existeix una població estable, és un **animal esquiu**, molt difícil d'observar.

Més informació:

www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_felis_silvestris_tcm30-99805.pdf

www.faunaiberica.org/?page=gato-montes

PORC SENGLAR

(*Sus scrofa*)

El porc senglar és com un porc domèstic d'aspecte robust i més estilitzat (les potes del davant queden més amunt que les del darrere), i també **fosc** (està cobert de pèls gruixuts i aspres de color entre marró i negre). Aproximadament, mesura entre un metre i un metre i mig de llarg. Alguns exemplars poden

arribar a superar els 100 kg. Té el **morro molt més allargat** que un porc domèstic i l'utilitza per excavar el terra per buscar menjar. Els mascles tenen uns **ullals inferiors** molt desenvolupats, que els fan servir per defensar-se o marcar territori.

Li agrada **viure entre matolls alts** de boscos variats, on pugui trobar refugi i aliment. És un animal **omnívor**, tot i que tendeix més als vegetals: menja castanyes, aglans de roures i alzines, diversos tipus de fruits, arrels i fongs, però també petits mamífers, aus, insectes, amfibis o rèptils. És més aviat nocturn i descansa durant el dia en **llits cavats a terra**. Li agrada **rebolcar-se en el fang** per protegir-se dels paràsits i tenir cura del seu pelatge. Poden moure's en **petits grups, porcades o baco-nades**, normalment constituïts per diver-

ses femelles emparentades i les seves cries. A vegades, poden formar parelles de mascle i femella. Els mascles joves també poden agrupar-se, mentre que els mascles vells sovint prefereixen anar sols. Els **porcells** són més clars que els seus progenitors, amb franges longitudinals més fosques al cos.

Està àmpliament estès per tota la península Ibèrica i en alguns llocs fins i tot és una **plaga**: provoca destrosses en conreus, accidents en vies de trànsit i desordres en nuclis urbans.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_sus_scrofa_tcm30-99882.pdf

<https://www.faunaiberica.org/?page=jabali>

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

La marmota alpina és **el rosegador més gran de la península Ibèrica** i tan sols es troba en algunes zones dels Pirineus (on havia desaparegut i va retornar gràcies a la reintroducció d'exemplars procedents dels Alps). Mesura al voltant de 60 cm de llarg, sense comptar la cua, que és ampla i espessa i afegeix uns 15 cm extres a la longitud de l'animal. Pot pesar entre 4 kg i 8 kg. Té un pelatge dens, entre marró i grisenc.

Viu en els estrats alpins i subalpins, i construeix **complexes llodrigueres subterrànies** per a la primavera i l'estiu, el moment de la cria. Ho fa amb les àgils

potes davanteres, que recorden les del seu parent esquiroi (igual que els incisius). A l'hivern utilitza refugis més aïllats, propicis per a la **hibernació** durant els mesos freds. D'aquí ve l'expressió "dormir com una marmota", ja que aquest animal, igual que l'ós, entra en un estat de letargia per estalviar energia. A vegades, també aprofita els caus naturals que li ofereixen les formacions rocoses, sigui per viure o per amagar-se momentàniament.

És un **animal diürn** i és fàcil veure'l sobre una roca prenent el sol. A vegades, s'aguanta sobre les potes del darrere en actitud vigilant. Emet uns **xiscles aguts**,

que recorden els crits d'una au, per comunicar-se amb els seus congèneres i advertir dels perills.

Sol viure en parella o en **petits grups**, en què s'inclouen les cries de les últimes ventrades (poden ser al voltant de tres o quatre per ventrada o fins i tot més). Poden coincidir diversos grups de marmotes en un sol lloc, formant colònies.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_felis_silvestris_tcm30-99805.pdf

MARMOTA

(Marmota marmota)

GRANOTA ROJA

(*Rana temporaria*)

Amfibi (en castellà, anomenat *rana bermeja*) present a tot el nord de la península Ibèrica i a la resta d'Europa, amant dels llocs humits i frescos. És una granota de **mida grossa**: les femelles, més grans que els mascles, mesuren al voltant dels 9 cm de llarg, mentre que els mascles no passen dels 6 cm.

Té una coloració més aviat marronosa, que pot canviar d'un exemplar a un altre i també a causa de la seva **capacitat de mimetitzar-se** amb l'entorn, i pot presentar taques variables sobre la pell. Una característica comuna és una **ombra negra darrere dels ulls**.

Tot i que es pot trobar en diferents entorns (també en àmbits terrestres), busca l'aigua en el moment de reproduir-se. S'alimenta d'aranyes, larves...

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/anfibios_29_tcm30-98904.pdf

<http://www.vertebradosibericos.org/anfibios/rantem.html>

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

ISARD

(*Rupicapra pyrenaica*)

L'isard (conegut en castellà com a *rebeco*, *gamuza* o *sarrio*) és un **bòvid** de la subfamília *caprinae*. És més petit que una cabra salvatge (té una longitud d'entre 105 cm i 120 cm, i pesa entre 20 kg i 30 kg). Posseeix una **fisionomia molt característica**: amb la **cara més clara** que la resta del cos, de vegades quasi blanca, i una **ratlla negra a cada galta**, que va de la base de l'orella a la punta del musell. Les **banyes**, presents en mascles i femelles, tenen **forma de**

ganxo: de base recta i una curvatura al final, són més llargues que les orelles, que ja de per si són grosses. El pelatge és de color ocre o marró clar, tirant a vermellós durant els mesos de bonança; a l'hivern, s'enfosqueix i es torna marró fosc. Té un escut anal blanc per sota la cua.

Herbívor que viu als cims **més alts de les muntanyes**; a l'hivern, baixa als boscos immediats. És **extremadament àgil**, molt hàbil saltant i escalant per penyals i pedregars, o desplaçant-se sobre la neu i el gel. A l'estiu, les femelles es mouen en **grans grups**, amb les seves cries parides durant la primavera.

A la península Ibèrica, viu als **Pirineus** i a la **serralada Cantàbrica**. Es parla de dues subespècies diferenciades: *Rupicapra p.*

pyrenaica i *Rupicapra p. parva*, respectivament. L'isard també es troba en altres formacions muntanyoses d'Europa, com els Alps o els Balcans, que, en aquest cas, pertany a l'espècie *Rupicapra rupicapra*.

És una **espècie cinegètica**, que en alguns llocs ha patit malalties devastadores que l'han dut a la recessió, però en general abunda (amb excepció de Navarra).

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_rupicapra_pyrenaica_tcm30-99875.pdf
<https://www.faunaiberica.org/?page=rebeco>

SALAMANDRA

(Salamandra salamandra)

La salamandra comú és un **amfibi** sobretot present a zones de muntanya, li agraden els ambients humits i els boscos com les rouredes i les fagedes. Comptant la cua, mesura al voltant de 20 cm (les femelles són més grans). La seva **coloració, negra i groga**, fa que se la reconegui immediatament.

Prefereix sortir de nit i en els moments de més humitat. Se sol dir que és símbol de puresa de l'ambient on viu. Menja insectes, cucs, aranyes...

Antigament, se l'associava amb el foc i es deia que la salamandra era un ésser màgic capaç d'apagar les flames.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/anfibios_4_tcm30-98879.pdf

<https://www.faunaiberica.org/?page=salamandra-comun>

BLOCS TEMÀTICS PER TREBALLAR A L'AULA > 2. NATURA I MEDI AMBIENT

GUINEU

(*Vulpes vulpes*)

La guineu (també dita *guilla*) és un **cànid** de mida petita (sense comptar la cua i depenent de si és mascle o femella, pot arribar a mesurar entre 50 cm i 80 cm de llarg, i pesar entre 3 kg i 8 kg). Té una **silueta característica**: amb el musell estret i punxegut, orelles grosses i triangulars, una cua llarga (que pot mesurar entre 30 cm i més de 40 cm segons l'individu)

de pèl abundant i espès, que utilitza per mantenir l'equilibri i també com a coixí. El pèl que li cobreix el cos també és dens i presenta una coloració entre ocre i marró vermellós, amb algunes parts blanques a la part inferior i a la punta de la cua. Els extrems de les potes i les orelles són negres.

És un **caçador oportunista**, però manté una **dieta omnívora**. Es mou en les hores crepusculars i durant la nit. Té fama **d'astut i silenciós**; sol ser **solitari**, tot i que, a vegades, se'l pot veure en parella o en grups de tres o quatre individus.

S'adapta a **tota mena d'hàbitats** i està **molt estès** per tot l'hemisferi nord.

La guineu ha estat **protagonista de faules, contes i llegendes** al llarg de la història de la humanitat, sempre presentada com un personatge espavilat i una mica trampós.

Més informació:

https://www.miteco.gob.es/es/biodiversidad/temas/inventarios-nacionales/ieet_mami_vulpes_vulpes_tcm30-99887.pdf

<https://www.faunaiberica.org/?page=zorro>

Distribuida por:

wandavisión

C/ Serrano, 98 • 3 Ext Derecha • 28006 • Madrid • Tel. (34) 91 351 72 83

eoliete@wanda.es • prensa@wanda.es • wanda@wanda.es

www.wanda.es